

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTNICE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

OIPOSDRU

Universitatea
"Lucian Blaga"
din Sibiu

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Axa prioritară: nr. 1: "Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere"

Domeniul major de intervenție: 1.5.: "Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării"

Titlul proiectului: "Armonizarea valențelor academice românești cu cele ale Comunității Europene"

Cod contract: POSDRU/CPP107/DMI1.5/S/76851

Beneficiar: Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu

CONSERVATION HISTORY OF THE MOVABLE NATIONAL CULTURAL HERITAGE

*From the establishment of the collections in Sibiu up
to the latest preventive conservation approaches*

ABSTRACT

PhD Coordinator:
Professor Alexandru AVRAM

PhD Student:
Andrea Gabriela BERNATH

Research Project
Sibiu
2010-2013

CONTENTS

<i>PREFACE</i> _____	i
I. INTRODUCTION TO CONSERVATION OF MOVABLE CULTURAL PROPERTY.	
Concepts and terminology_____	3
I.1. General aspects regarding conservation of movable cultural property _____	3
I.2. Brief review of concepts and terminology in the field of conservation_____	5
I.2.1. Conservation_____	5
I.2.2. Heritage_____	9
I.2.3. Museum_____	12
I.3. Conservation and museum_____	14
II. HISTORY OF CARING FOR A UNIVERSAL CULTURAL HERITAGE. Contribution to the establishment of collections and museums_____	17
II.1. Research stage in the establishment history of collections and foundation of museums_____	17
II.1.1. Bibliographic study_____	19
II.2. From the establishment of the first collections to the emergence of museums _____	31
II.3. Beginnings of the first museums..._____	35
II.4. Collections and museums in Romania _____	44
II.4.1. Collections and collectors in our country _____	44
II.4.2. Romanian museums_____	50
II.5. Legal framework for the protection of movable cultural property in Romania_____	56
III. VALUE, VALUATION, VALORIZATION. Principles applied to the heritage collections in Sibiu _____	64
III.1. Some modern theoretical aspects regarding value _____	65
III.2. Issues regarding valuing and dynamic of value in the process of valorization of the movable cultural heritage in Sibiu _____	66

III.2.1. Conservation of values challenging contextual subjectivity _____	70
III.2.2. Ranking as means of valuing _____	72
III.2.3. Material conservation in connection to heritage value _____	73
III.3. Inflexions in the cultural heritage valorization in Sibiu _____	75
III.3.1. Reasoning the universalism legacy of Brukenthal _____	76
III.3.1.1. Valorization of the cultural heritage in Sibiu through editorial activity _____	81
III.3.1.2. Valorization of the cultural heritage in Sibiu through exhibitions _____	85
III.3.2. Building Romanian cultural identity in Transylvania - the legacy of ASTRA _____	88
III.3.2.1. Valorization of the cultural heritage in Sibiu through editorial activity _____	89
III.3.2.2. Valorization of the cultural heritage in Sibiu through exhibitions _____	90
III.3.3. Reversing effects of the communist regime on distinctive cultural legacies in Sibiu. New dimension of valorization of movable cultural heritage _____	96
III.3.4. Transformation, splitting and regrouping of museum after the communist period in Sibiu _____	104
IV. THE CONSERVATION IN SIBIU. Between pointing out the need to protect heritage and establishing systematic functional framework for conservation _____	108
IV.1. Outsourcing the first art object restorations belonging to the collections of Brukenthal Museum _____	110
IV.2. Regarding the Brukenthal Palace between 1928-1947 _____	116
IV.3. Endeavours for the conservation of collections at the Association Museum _____	118
IV.4. Preventive conservation campaigns for safeguarding the cultural heritage in Sibiu ____	124
IV.4.1. The heritage of the Brukenthal Museum in the First World War _____	125
IV.4.2. The heritage of the Association Museum in the First World War _____	126
IV.4.3. The heritage of the Brukenthal Museum in the Second World War _____	126
IV.4.3.1. Preparatory measures, control methods... _____	127

IV.4.3.2. Preventive measures...	128
IV.4.4. The heritage of the Association Museum in the Second World War	129
IV.5. Mentalities and directions in the conservation of movable cultural heritage in Sibiu between 1947-1974	130
V. THE CONSERVATION IN SIBIU AFTER THE YEAR 1974	145
V.1. Provisions of the Law 63 of 30 October 1974 on the protection of national cultural heritage of the Socialist Republic of Romania	145
V.2. County Office for National Cultural Heritage in Sibiu	147
V.3. Regional Laboratory for Conservation and Restoration of Brukenthal Complex	153
V.3.1. The wood conservation department - open air buildings of the Museum of Folk Technics from Dumbrava Forest	167
V.4. Splitting the museum - Regional Laboratory for Conservation and Restoration from Sibiu, museum stores and personnel of Brukenthal Museum Complex divided	173
V.5. Training in the field of conservation and restoration in Sibiu	182
V.5.1. Training Centre for Conservators and Restorers (CePCoR)	182
V.5.2. Specialization in Conservation and Restoration at "Lucian Blaga" University in Sibiu	184
VI. PROJECT. Professional and technical aspects of the project: <i>Conservation and Restoration of Ethnographic Heritage in ASTRA Open Air Museum</i>	186
VI.1. The project conditions	186
VI.2. Designing of the ASTRA Centre for Heritage	191
VI.2.1. Study visit in Norway	193
VI.3. The contribution of the Training Centre for Conservators and Restorers to the development of the ASTRA Centre for Heritage from Dumbrava Forest in Sibiu	196
VI.3.1. The endowment of ASTRA Centre for Heritage	202
VI.3.2. ASTRA Centre for Heritage - an achieved goal	205
VII. CASE STUDY. A risk-based approach to preventive conservation at the ASTRA National Museum Complex	207

VII.1. Background of a risk-based approach	207
VII.1.1. Reasons for undertaking this risk assessment	209
VII.2. Applying the steps of the ICCROM Method	210
VII.2.1. Establishing the context	210
VII.2.1.1.The Stores from ASTRA Centre for Heritage	211
VII.2.1.2.Brief presentation of the heritage asset	213
VII.2.1.3.Building value pies	214
VII.2.2. Identifying the risks	218
VII.2.3. Analysing the risk	221
VII.2.4. Evaluating the risk	228
VII.3. Conclusions regarding the use of the risk assessment method	229
CONCLUSIONS	231
BIBLIOGRAPHY	236

**CONSERVATION HISTORY OF THE
MOVABLE NATIONAL CULTURAL HERITAGE**
*From the establishment of the collections in Sibiu up to the latest
preventive conservation approaches*

- ABSTRACT¹ -

Key words: history of conservation, Brukenthal Museum, Association (ASTRA) Museum, Sibiu, conservation, preservation, restoration, museum, collection, movable cultural property, movable cultural heritage, protection of cultural heritage, value, valuation, valorization, laboratory of conservation and restoration, museum property store, preventive conservation, agents of deterioration, risk assessment.

Our research, carried out between 2010 and 2013, under the scientific coordination of Professor Alexandru Avram, tried to capture that phenomenon whereby the interlacing between creating a movable cultural heritage in Sibiu and the valorization of those resulted collections overlaid with conservation concerns around the above mentioned, which by default occurred. As claimed by its title, this thesis was conceived to focus on the particularities of conservation, breaking away from the museographic and museological perspectives. To this very purpose, we believe that the opportunity to carry out a sustained activity within the Conservation and Restoration Department (Training Center for Conservators and Restorers) of ASTRA National Museum Complex, ever since 2005, offered us the possibility to get familiar with conservation and its issues inside the system, to realize the state of this field at local level, as well as in respect to national and international directions, but also in terms of awareness regarding the significance of heritage and the need of caring for the collections it embodies. Aiming to fully understand the present status of the mentioned topic, that has aroused our curiosity and fascination ever since university years, we needed to investigate on its past.

¹Acknowledgement: I am grateful to my dear friends Alina Mileșan, Claudia Toader, Alexandra Călinescu and Márta Guttmann for their help in translating the abstract to English.

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

The conservation of movable cultural assets is a broad and complex field. Early manifestations of conservation can be found connected to the oldest collections, developing in dynamic ways throughout the years alongside the evolution of civilization. The concern towards preserving assets, in general, and cultural properties, in particular, as long as possible and in states understood as closely as possible to originals, has undergone long empirical stages to reach its current elaborate form, that is well sustained technologically and scientifically nowadays.

No matter what terminology we approach - Anglo-Saxon, French or inspired by the current trends according which many kind of values were associated with cultural heritage -, by conservation, in greater extent, we understand ranges of measures that can include actions such as: preservation, restoration, preventive conservation, conservation of values (loss of value). Certainly, each of the above is identified particularly by the specific zone of characteristic activities which incidentally define it. However, the final aims of preservation, restoration and prevention, and especially their overlapping, serve to conserving the cultural heritage values. Within the 15th ICOM-CC Triennial Conference of ICOM-CC, held in New Delhi in September 2008, the resolution on adopted terminology does nothing but reinforce this view. Thus, conservation was established to represent "*all measures and actions aimed at safeguarding tangible cultural heritage while ensuring its accessibility to present and future generations*". It was also stated that conservation embraces: preventive conservation ("*aimed at avoiding and minimizing future deterioration or loss*" by indirect measures, mostly acting on groups of items), remedial conservation ("*aimed at arresting current damaging processes or reinforcing items structure*" by direct actions applied to an object or a collection) and restoration ("*all actions directly applied to a single and stable item aimed at facilitating its appreciation, understanding and use*")². While addressing such defining aspects in **the first introductory chapter**, we hoped to set up terminology boundaries for the aforesaid concepts, so as to uncover a few of the transformations that occurred over time within the theoretical approach of specific notions and also to clarify ambiguity born out of interchangeable use of some of these terms. Afterwards these have become useful for framing and understanding of the subject we dealt with.

² More information and materials to be consulted on ICOM-CC website: *Terminology to characterize the conservation of tangible cultural heritage*, <http://www.icom-cc.org/242/about-icom-cc/what-is-conservation/#.UcqdfvwnlNk> accessed on June 26, 2013.

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

By the end of the 19th century and the beginning of the 20st, in Europe, the notable progress of science, the philosophical ideas and the advancement of archaeology and technology as well as the interest for the particular and contextual aspects of things, gave rise to significant research and papers regarding the numerous dimensions in which cultural heritage of many kinds of values could be placed. Important studies made contributions regarding the processing of materials and the manufacture of objects, others, instead were devoted to the establishment, preservation, valorization of collection and caring for cultural property, in comprehensive works of technology history³ or of museology.

From a historical point of view, conservation of movable cultural heritage, in its present form, is associated to museum functions, being a more recent practice than it is the collection of objects and, afterwards, their *museologisation*⁴ - as the historian and museologist Ioan Opreș called the phenomenon. Therefore, in the present study we tried to set a homogenous distribution of information describing cultural processes resulting from each other. On this basis we also set ourselves the task of collecting integrated records that could confirm the need for conservation, starting with the founding of collections and museums in Europe and in Romania, as being showed in **the second chapter**.

The encyclopaedic spirit of the European Enlightenment of the 17th and 19th centuries was the essential term to determine the foundation of the first university museums, and most importantly, their public access. The Ashmolean Museum, opened in 1683 at the Oxford University in England, is generally regarded as "*the first museum established by a public body for the public benefit*". The institution was founded by Elias Ashmole and was made up mainly of eclectic cultural property brought from various parts of the world and put together by the Tradescant family. Tradescant initially had publicly exhibited his private collections in his London residence⁵. In the spirit of museum development that took place throughout Europe, in the Romanian space, the oldest museum, open to the public since 1817, was founded by Baron

³ "*Although the study of antiquity has been pursued with great intensity and devotion since the time of the Renaissance and the great Humanists, one of its most important branches, the technical arts and sciences, has received rather scant attention. It is only fairly recently that the beginnings of this field of human activity have been studied with increasing care*". See the reasons in: Albert Neuburger, *The technical arts and sciences of the ancients*, Barnes & Noble, Methuen & Co., New York, 1969, p. ix, *Preface*.

⁴ I. Opreș, *Colecționism*.

⁵ G. Lewis, *The Role*, p. 2; G. Bazin, *Le Temps*, pp. 144, 145; C. Nicolescu, *Muzeologie*, p. 27;

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

Samuel von Brukenthal in his palace from Sibiu⁶, in order to valorize his personal collections, established in the second half of the 18th century, in the same traditional way in which many Western collections were constituted⁷. The Baron's Museum with baroque influences was based on a heterogeneous concept, specific of the period, including alongside the paintings gallery, a numismatic cabinet, a collection of silverware, collections of natural science, archaeology and history, a library of manuscripts and incunabula⁸.

We tried to approach our subject from a different paradigm when structuring the present thesis, shifting from the radial standpoint in which the museum is the centre of a series of divergent activities (museology or museography), into a circular one (museum - heritage - conservation) in which the functions of the institutions and the roles of the professionals involved reinforce each other, overlapping on segments, one in the sequence of the other (*see*: Figure 3.).

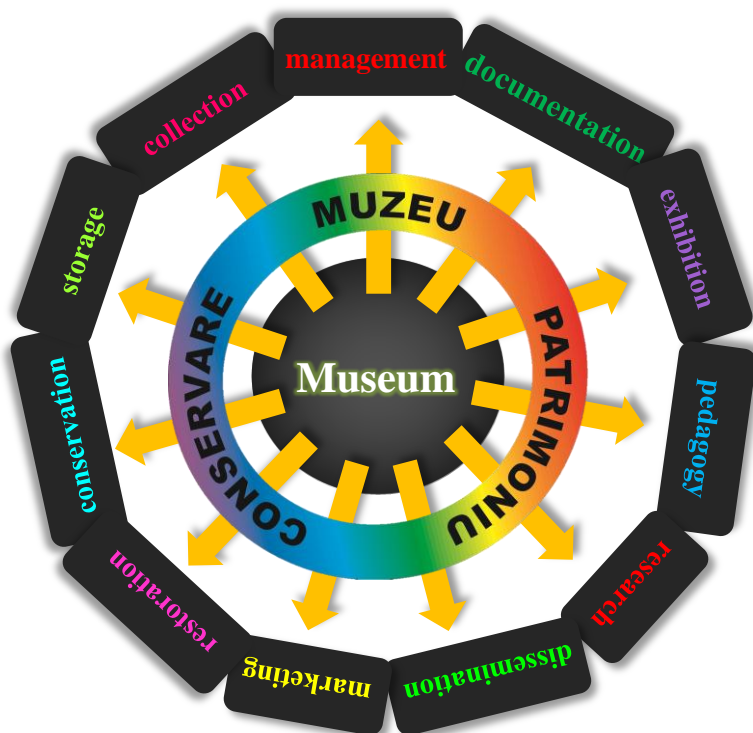

Figura 1. Conceptual scheme that synthesizes the research of the analysed phenomenon, under the sign of a continuous process of evolution, which consists of three inseparable parts: museum - heritage - conservation.

⁶ Baron Samuel von Brukenthal by his will, besides the desire to create a foundation on a part of his fortune, tried also to ensure the integrity of his collections. On the other hand, the document providing clear disposals on public access to the library and the art collections was in fact drew up as an act of establishing a public museum. *See in*: G. L. Ittu, *Scurtă istorie*, p. 12.

⁷ Al. Tzigara-Samurcaș, *Muzeografie*, p. 211, first issued in: Al. Tzigara-Samurcaș, *Muzeul Brukenthal din Sibiu*, în *Convorbiri Literare*, Dec. 1933.

⁸ C. Nicolescu, *Muzeologie*, pp. 24, 25; C. Cleja Stoicescu, *Sub semnul*, p. 34; I. Opreș, *Ocotirea*, p. 96

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

In this way, between the valuation and the valorization of movable cultural property and its conservation, significant ties are created, which we considered that are important to be pointed out. Through a reductionist judgement, the analysis of the value of objects (evaluation) that determines and justifies their acquisition (valuation), leading to the foundation of collections, used under whatever cultural form (valorization), translates into the creation (*production*) of a cultural heritage that has to be carried for (conservation).

The first objects that were collected as an expression of man's need to relate to the universe⁹, for either funerary purposes, ritual or spiritual contemplation or for marking status in a community, can be identified in a religious, social and artistic context for each historical period, thus encouraging the implicit need to *preserve* them. When a conscious gathering of goods was recorded, based on still primary valuations, which included aspects of aesthetic, artistic, historic or even economic nature, derived in consequence of contextual associations, measures to *protect* and to *care for* the collected items arose. With the advent of the first private collectors and the emerge of the museum institution which brought the development of a system of valuation in accordance to which the hoarding or the *production of heritage*¹⁰ was gradually and coherently structured, actions to *safeguard* or to *conserve* the cultural property were highlighted. In parallel, we noticed that the valorization of heritage, of any sort, imposed works of *repairing*, *restructuring* and *restoring*. All the observed measures were part of the same ultimate goal - *accessibility of legacies to future generations* -, which finally and in time came to be subordinate to the principles and ethics of the conservation of movable cultural heritage.

The third chapter in our study envelopes, on the one hand, the theorized lay-out of the aforesaid ideas and, particularly, the revealing of specific connections between cultural value and conservation, while aiming to motivate thesis structure. On the other hand, we were interested in drawing attention upon the foundation and valorization of cultural heritage in Sibiu. In our opinion, in order to assess the dimensions of heritage conservation in a particular cultural area, we consider of prime necessity to establish the values which required to be protected within the

⁹ S. M. Pearce, *Museums*, p. 37.

¹⁰ E. Avrami et al., *Values*, pp. 3, 4.

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

considered space and the historical transformations they have undergone over time, reflected by their valorization.

For this thesis, we decided to survey, sometimes briefly, sometimes more thoroughly, the development and valorization of museums in Sibiu from 3 perspectives we consider representative and important for our study: heritage creation, exhibitions and editorial activity. The three coordinates mentioned above regarded both the universalism inherited through Baron Samuel von Brukenthal's collections, which later shifted to a Saxon identity construction, and the cultural-identity legacy as a result of the activity of Transylvanian Association for Romanian Literature and Culture of the Romanian People - ASTRA, founded in Sibiu in 1861¹¹. Within a certain historical and political context and under European intercultural influences as well as Transylvanian ethnic predeterminations, the latter founded *as a Romanian response to the Museum of Saxon Nation*¹² a museum of the Association in Sibiu, in 1905, known as ASTRA Museum. Whether it was the enhancement of the Saxon or the Romanian nation, or their cultural productions that were valorized during foreign or Romanian administration or communist regime, Sibiu enables appreciation for both creating and safeguarding heritage. Thus, we admit, that, predominantly, the most sought aspect in the composition of this study considered the phase in which individuals, communities, societies and institutions have decided that certain objects were worth preserving and setting aside for collective memory, that particular items which were relevant for people and their past need to be cared for future generations¹³. This way, by collecting, protecting, donating and founding museums, cultural assets were integrated in the process of creating and valorizing heritage at a local, regional, national level and, in some cases, even to an international extent. As will later be observed, within **chapters four** and **five**, our interest on Sibiu's heritage and its creation was structured of finding answers to questions such as: Who were the local personalities concerned in the conservation of museum objects? Which

¹¹ On September 6, 1861, following the approval of the governor of Transylvania, the Transylvanian Association for Romanian Literature and Culture of the Romanian People was founded, supported by contributions and donations provided by the good faith of its upholders and members. According to the society's mission, as sketched by Axente Sever, then developed and completed by George Barițiu and reviewed, later, in the spirit of Andrei Saguna's ideas, their aim was: the foundation of libraries and publications, books publishing in view of general popularization, conceiving of a Transylvanian history etc. Please see: Mircea Zăciu, *Un centenar: ASTRA*, in *Contemporanul*, nr. 42 (784), 20 October 1961. See also: G. Boda, *Conjunctura*, pp. 891-897.

¹² G. L. Ittu, *Scurtă istorie*, p. 67.

¹³ E. Avrami et al., *Values*, p. 8.

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

collections were likely to undergo various degradations? Which could have been the conservation priorities when resources and means were scarce?

Nearly 200 years have passed since the establishment of the first collections in Sibiu. Our analysis on their conservation has brought us to the investigation of the initial forms of local heritage safeguarding. Certainly, the fact we can seize and enjoy this heritage today does nothing but confirms the work and concerns of great personalities such as Michael Csaki, Rudolf Spek or Octavian C. Tăslăuanu on the existence, enrichment and durability of collections in the area of Sibiu. Their activity, but not only, demonstrates the demands undertaken for solving different situations in which museum cultural assets that they cared for needed to be conserved and protected from imminent damage. Consequently, in a first stage, as laid out in **the fourth chapter**, we examined the understanding of general issues regarding the conservation field, according to those times, in terms of the need to take the right actions for amending degradation or mitigating the risk of unwanted damage or loss of value, as observed and recorded by museum custodians, in a context of limited possibilities of protecting the heritage, due both to material deficiency and professional disabilities. Until the first groups of specialists and proper conservation conditions emerged (facilitated by the Law of 1974), decisions, such as outsourcing paintings for restoration in Vienna¹⁴, had been made and specific notes recorded on the identification of various agents of deterioration of the museum heritage, as well as on lack of staff, financial resources or space and particularly on the scarcity of knowledge. These insufficiencies gradually turned into challenges on what needed to be corrected and to their achievement considerable efforts were made¹⁵. In this respect, the most important sources we were able to reach were the reports and statements, thoroughly elaborated within *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum* and *Transilvania* journals¹⁶. We need to ascertain that Brukenthal National Museum and ASTRA National Museum Complex have only recently made public annual activity reports, following the tradition of previous curators, by loading them onto the institutions web pages.

¹⁴ G. L. Ittu, *Scurtă istorie*, p. 49; T. Ionescu, *Problema identificării*, p. 9.

¹⁵ Oct. C. Tăslăuanu, *Muzeul "Asociației"*, in *Transilvania*, nr. 1-2, 41, 1910, pp. 40, 41.

¹⁶ Rudolf Spek, by synthetic and objective evaluation of the museum activity, recorded the most significant achievements (the first edition of the journal, published in 1931, sums up the situation starting from 1928, while the last one was printed in 1947), thus providing, a whole view on the reality of the institution for almost 20 years. In 1868, under the aegis of ASTRA Association, *Transilvania* journal was first published. Until 1946, when it was last issued, it would become a prestigious literary-scientific publication.

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

If we consider that our research is first different from others by a detailed approach of the field problematic at a local level, another particular aspect would be the fact that it is also the integrated reconstruction of the two museum paths, which first started separately, then joined together, and finally divided again. Most of the authors that studied museum issues in Sibiu had a unilateral vision of either Brukenthal Museum or ASTRA Museum. Conceiving subjects in such a manner presumed indeed, sometimes, various analytical advantages. However, at others, it led to a narrow approach. For instance, treating the effects produced out of analogue ideological sources or the responses to overlapping practical needs, as well as, to influences by similar (or contender) shaping models – of European or Romanian origins and local relative impacts – which although noticed, were covered in a minimal manner in several published studies¹⁷.

Admitting that we can individually give due consideration both to initiatives on the valuation of cultural assets (the ones that justified the acquisitions) and on the valorization of the collections in Sibiu, even if only for their thematic diversity, we cannot deny the fact that for over 40 years, these fields were subject to the same principles of shared leadership. For example, approaching a historic study of ASTRA National Museum Complex, at a decontextualized time (during the intermediate stage when it belonged to Brukenthal Museum Complex) and unfolding it into three welded stages: ASTRA Museum of the Association - Ethnographic department - successor of the ASTRA Museum, in our opinion, becomes a construction of ambiguous objectivity. Independently of any interpretation set forward¹⁸, as can be observed in the **fifth chapter**, the fundamentals of the conservation and restoration of the heritage in Sibiu were set within and during the national phenomenon of the field institutionalization within museum activities, as a result of Law 63 of 1974 and Decree 13 of 1975, which took place within the organizational structure of Brukenthal Museum Complex. Out of the group of professionals that effectively built at that time a systematic framework with proper scientific bases, in accordance to the existing conditions, then inherently

¹⁷ Examples: Models of German, Austrian and Hungarian museums; the Brukenthal Museum model, influences generated by the activity of Al. Tzigara-Samurcaș or Romulus Vuia, mutual influences between museums in Sibiu.

¹⁸ The study on the evolution of conservation and restoration activities conducted by the Laboratory of ASTRA National Museum Complex, placed by some authors in tight connection with the experience of the Conservation Department in Dumbrava Forest, cannot be extracted from the whole of staff's training within a national programme (CSPC Bucharest), of ethical principles, theoretical and practical knowledge, scientific research and methodology, as well as available means, characteristic of the first 15 years of formation and existence of the Regional Laboratory for Conservation and Restoration in Sibiu within Brukenthal Complex.

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

specialized and finally contributed to the training of other museum staff, some experts came to the front and reached deserved recognition, by remarkable perseverance, continuous development, applicative research and daring implementations – all these bringing them even to national notoriety. To present a complete image of the time, we gathered relevant and useful information, collected through interviews granted by the kind courtesy of the following specialists: Rodica Dinulescu, Sanda Tontea, Ioan Budileanu, Alexandru Avram, Olimpia Coman-Sipeanu, Márta Guttmann and Livia Bucșa, whose contributions and experience on Sibiu heritage conservation we have considered edifying and valuable. Later on, some of them, but not only, have also had the merit to be involved in higher education system in Sibiu, so that their knowledge continued to be disseminated to next generations of conservators and restorers. It goes without saying that the answer on the quality reached within a certain profession must be sought starting with the analysis of students' training, as they are the future professionals of the particular field.

Unfortunately, for most of the general public outside the direct range of the museum, conservation is a barely visible field. The obvious reason is nicely embedded in a metaphorical comparison of one of the former heads of the Regional Laboratory for Conservation and Restoration of Brukenthal Museum Complex, who stated "*curators are gods, conservator-restorers - miners*"¹⁹. The public, who is, on the one hand, accustomed to valorization through exhibitions which curators are responsible for, and, on the other and more recently, aware, to some extent, of the importance of restoration as a result of specific exhibitions introducing the field, is still much less familiar with conservation and all it should imply. And this is totally understandable since, for instance, the museum store, unlike the exhibition, does not unfold in front of the visitor's eyes and preventive control of environmental conditions is not noticeable on cultural assets not even to the extent of a retouch on a restored painting. Moreover, also from inside the range of museum professions, we have often seen undervalued consideration for conservators, who, in our country, perform duties that are rather attributed to technical assistance in European museums, without receiving the field specialists corresponding credits. In regard to conservation, we find that, paradoxically, the most easily noticeable is its absence, when the damaged support finally has its say. It is important to note, however, that without conserving

¹⁹ *Interview with Ioan Budileanu, June 19, 2013.*

- ABSTRACT -

Andrea Gabriela BERNATH

cultural museum assets, *in extremis*, curators themselves would only produce literature, write history or exhibit photography.

While addressing the last two subjects - **chapters six** and **seven** of this thesis -, we tried to build a perspective upon conservation by approaching recent achievements of the field. We considered relevant in order to render present dimensions to local performances, to bring to light technical and professional challenges encountered by the team I was part of, at the Training Center for Conservators and Restorers, during the development of the project *Conservation and Restoration of Ethnographic Heritage in ASTRA Open Air Museum*. Special attention was paid to multiple collection conservation aspects that were to be found at the stages of designing, building and endowing of ASTRA Centre for Heritage - the most significant achievement of the above mentioned project. The need to build this center arose as it became imminent to change the inadequate preservation conditions from the past and to provide the proper means for the care of the heritage values of the Open Air Museum. Given the utility considerations generated by the risk assessment model, with emphasis on current status of collection preservation at ASTRA National Museum Complex, we finally decided to present the approach developed by ICCROM, as introduced to us during the international course on *Reducing Risks to Cultural Heritage* (2011-2012), in order to illustrate the framework that is well worth considering and which, nevertheless, comes in fully handy as an integrated method of preventive conservation.

Finally, we can only express our intention to continue this research, both on the whole subject matter, which, by its complexity, bears continuous deepening and source enrichment, but also on the particular achievements in the area of Sibiu, which have not yet been exhausted.

BIBLIOGRAPHY

1. *Adolf Furtwaengler (1853-1907)*, <http://www.dictionaryofarthistorians.org/furtwanglera.htm>, 28.01.2013.
2. *Adresa nr. 14401 din 1950*, Ministerul Artelor și Informațiilor, Arhiva științifică a Muzeului ASTRA, dosar 2036/1998, fila 76.
3. *Adresa nr. 202 din 03 martie 1992*, Ministerului Culturii, Arhiva Complexului Național Muzeal ASTRA.
4. *Adunarea generală și inaugurarea Muzeului "Asociațiunii"*, în *Transilvania*, nr. 5, 36, 1905.
5. AHMAD, Yahaya, *The Scope and Definition of Heritage: From Tangible to Intangible*, în *International Journal of Heritage Studies*, Routledge Journals, Vol. 12, nr. 3, 2006.
6. *AIC Code of Ethics and Standards of Practice*, 1979.
7. *André Paul-Charles Michel (1853-1925)*, <http://www.dictionaryofarthistorians.org/michela.htm>, 28.01.2013.
8. ANTIPA, Grigore, *Organizarea muzeelor în România*, în *Memoriile Secțiunii Științifice*, Seria III, I, 13, 1923.
9. ANTONESCU, Rodica, *Concepțiile cu privire la conservarea patrimoniului cultural în România* (teză de doctorat, coord. Ioan Oprîș), Universitatea Valahia din Târgoviște, 2007.
10. ANTONESCU, Rodica, *Locuri, zidiri și odoare. Concepțiile cu privire la conservarea patrimoniului cultural în România (privire istorică și antropologică)*, Editura Oscar Print, București, 2010.
11. APLIN, Graeme, *Heritage. Identification, Conservation and Management*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
12. *Art Loss Register (Registrul operelor de artă dispărute)*, http://artmarketmonitor.com/2009/04/23/art-loss-register-data-dump/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=rss, 11.06.2013.
13. *Art Recollections (21/2004) din Plural Magazine*, Institutul Cultural Român, <http://www.icr.ro/bucuresti/art-recollections-21-2004/>, 16.07.2013.
14. *AS/NZS 4360, Risk Management Guidelines*, Companion to *AS/NZS 4360:2004 (Handbook)*, Standards Australia/Standards New Zealand, 2004.
15. ASHLEY-SMITH, Jonathan, *Risk Assessment for Object Conservation*, Butterworth-Heinemann, Oxford, 1999.
16. *Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român*, http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Asocia%C5%A3iunea_Transilvan%C4%83_pentru_Literatura_Rom%C3%A2n%C4%83_%C5%9Fi_Cultura_Poporului_Rom%C3%A2n, 28.07.2013.
17. *Authenticity in relation to the WORLD HERITAGE CONVENTION*, http://bunka.nii.ac.jp/jp/world/docs/13_fuzoku4.pdf, 8.03.2013.
18. AVRAM, Alexandru, BUCUR, Ioan, *Topografia monumentelor din Transilvania. Municipiul Sibiu*, Vol. 5.1.1, Editura Rheinland, Köln, 1999.
19. AVRAMI, Erica, *Heritage, Values and Sustainability*, în RICHMOND, Alison, BRACKER, Alison (eds.), *Conservation. Principles, Dilemmas and Uncomfortable Truths*, Butterworth-Heinemann, Elsevier, V&A, London, 2009.
20. AVRAMI, Erica, MASON, Randall, de la TORRE, Marta, *Values and Heritage Conservation*, (Research Report), The Getty Conservation Institute, The J. Paul Getty Trust, Los Angeles, 2000.
21. BAN, Gheorghe, *Aspecte privind problematica activității de conservare din Muzeul Brukenthal*, în *Studii și Comunicări*, Arheologie - Istorie, 21, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1981.
22. BAN, Gheorghe, Bucur, Ioan, Crișan, Vasile, *O abordare interdisciplinară a problematicii conservării patrimoniului imobiliar. Studiu de caz la Muzeul Municipal Mediaș*, în *Analele Banatului*, Vol. IV, Timișoara, 1998.
23. BAN, Gheorghe, *Societatea Ardeleană pentru Științe Naturale și Muzeul de Istorie Naturală din Sibiu*, în *Studii și Comunicări*, 27, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1998.

24. BARBU, Dorin, *Expoziția de restaurare, în Brukenthal. Acta Musei*, V. 4, Sibiu, 2010.
25. BARIȚIU, George, *Despre costumele naționale românești, în Transilvania*, nr. 23, 10, 1877.
26. BAZIN, Germain, *Le Temps des Musées*, Collection L'Art Témoin, Édition Desoer, Liège - Bruxelles, 1967.
27. BAZIN, Germain, *The Museum Age*, New York, Universe Books Inc., 1979.
28. BĂILĂ, Nicolae, *Activitatea Comitetului central, în Transilvania*, nr. 3-4, Mai-August, 69, 1938.
29. BEDEUS, Erna, *Emil Sigerus sein Leben und Werk*, Bukarest, ESPLA, 1959.
30. BERGH, Jan-Erik, JENSEN, Karl-Martin V., ÅKERLUND, Monika, HANSEN, Lise S., ANDRÉN, Martin, *A Contribution to Standards for Freezing as Pest Control Method for Museums, în Collection Forum*, Vol. 21(1-2), 2006.
31. BERNATH, Andrea Gabriela, *Construirea unei clădiri noi multifuncționale a Muzeului ASTRA Sibiu - laboratoare, depozite și Centru de Pregătire a Conservatorilor și Restauratorilor, în Revista Română de Conservare și Restaurare a Cărții*, Anul IV, nr. 4-2011, Biblioteca Națională a României, București, 2011.
32. BERNATH, Andrea, *A Step Further in the History of Protection of Romanian Heritage, în Juilee Decker și Robert Waller (eds.), Collections: A Journal for Museum and Archives Professionals*, AltaMira Press, Special Issue: International Symposium on Cultural Property Risk Analysis, Vol. 9, nr. 1, 2013.
33. *Biblioteca Batthyaneum*, Biblioteca Națională a României, <http://www.bibnat.ro/Filiala-Batthyaneum-s75-ro.htm>, 20.01.2013.
34. BODA, Gherghina, *Conjunctura culturală a apariției Muzeelor în Transilvania, în Sargetia. Acta Musei Devensis*, XXXIV, 2006.
35. BODA-GHENA, Gherghina, *Proiecte de înființarea unui Muzeu Național Românesc în periodicele din a doua jumătate a sec. al XIX-lea, în Sargetia. Acta Musei Devensis*, XXXII, 2004.
36. BOIU, Zaharia, *Trei decenii din viața Asociațiunii, în Transilvania (1868-1894)*, număr festiv, 1895.
37. BOZAN, Maria, *Muzeul de Etnografie Universală "Franz Binder". Valorificarea expozițională a colecțiilor "exotice" sibiene, în Muzeul ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
38. BRANDI, Cesare, *Teoria del restauro*, Edizioni di Storia e Letteratura, Roma, 1963, (reeditată G. Einaudi, Torino, 1977).
39. *Brevet de invenție nr. 108149*, acordat titularilor Brândan Maria, Bucșa Livia și Nicuț Ion, Sibiu, RO, Hotărârea nr. 7/ 494 din 1994, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, nr. 100804 din 12.05.1994.
40. BROKERHOF, Agnes W., *Insects and fungi in textile collections, în BOERSMA, F. (ed.), Unravelling textiles – a handbook for the preservation*, Archetype Publications, London, 2007.
41. BUCȘA, Corneliu, BUDILEANU, Ioan, *Rezultate și obiective ale perfecționării activității de conservare a patrimoniului muzeal din lemn, la Muzeul Tehnicii Populare - Sibiu, în CIBINIUM 1974-1978. Studii și materiale privind Muzeul Tehnicii Populare*, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1979.
42. BUCȘA, Corneliu, *Cercetări privind microclimatul la Muzeul Tehnicii Populare Sibiu, în Cercetări de conservare și restaurare a patrimoniului muzeal*, Vol. 1, Muzeul Național de Istorie, București, 1981.
43. BUCȘA, Livia, OLARU, Valeriu, *Colaborarea dintre Universitatea "Lucian Blaga" și Complexul Național Muzeal "ASTRA" din Sibiu, în formarea studenților de la specializarea conservare-restaurare, în CIBINIUM 2001-2005. Identitate și Globalizare în Secolul XX - Cercetare și Reprezentare Muzeală -*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2006.
44. BUCUR, Corneliu, *75 de ani de la înființarea Muzeului "ASTRA". Tradiții și înfăptuiri în muzeografia etnografică sibiană între 1905-1980, în Studii și comunicări de etnologie*, 3, Sibiu, 1981.
45. BUCUR, Corneliu, *Despre programul de reformă în domeniul activității muzeale și stadiul reformei după opt ani de la revoluția din decembrie 1989, în Revista Muzeelor*, nr. 2, 1998.
46. BUCUR, Corneliu, MARCU, Aurelia, *Muzeul Civilizației Transilvane "ASTRA", muzeu de reprezentare a culturii și civilizației transilvane în viziune plurietnică și interdisciplinară, în MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
47. BUCUR, Corneliu, *Muzeul "ASTRA" 95 de ani, în Transilvania*, nr. 1, XXX, (CVI), 2000.

48. BUCUR, Corneliu, *Muzeul Civilizației Populare Tradiționale "ASTRA"*, Catalog, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2007.
49. BUCUR, Corneliu, *Paradigmele istorice și moderne ale Muzeului ASTRA*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
50. BUCUR, Corneliu, *Programul Astei privind conservarea patrimoniului cultural-național și valorificarea sa expozițional-muzeală*, în *ASTRA 1861-1950*, Sibiu, 1987.
51. *Bunuri culturale mobile clasate în Patrimoniul Cultural Național*, <http://clasate.cimec.ro/>, 19.03.2013.
52. *Camille Enlart (1862-1927)*, <http://www.dictionaryofarthistorians.org/enlartc.htm>, 28.01.2013.
53. CANFORA, L., *The Vanished Library: A Wonder of the Ancient World*, Hellenistic Culture and Society Series, University of California Press, Berkeley, 1990.
54. CAPOTĂ, Raluca I., *Centrul de Pregătire a Conservatorilor și Restauratorilor din cadrul CNM ASTRA Sibiu - în sprijinul conservării și restaurării Patrimoniului Românesc*, în *Revista Muzeelor*, nr. 3, 2005.
55. *Caring For: Collections*, Canadian Conservation Institute, <http://www.cci-icc.gc.ca/caringfor-prendresoindes/collections-eng.aspx>, 30.04.2013.
56. *Casa "Vasile Pogor"*, <http://www.cimec.ro/muzee/iasi/rom/index.htm#pogor>, 19.01.2013.
57. CATRINA, Constantin, *Expoziția etnografică de la Sibiu [19-28 august 1905]. Documente de arhivă*, în *Revista Muzeelor și Monumentelor*, Seria Muzeu, 12, nr. 2, 1975.
58. *Centrul de Pregătire Profesională în Cultură*, http://www.cppc.ro/files/despre_noi/despre_noi.html, 3.09.2013.
59. CHIRIAC, Aurel, *Lumea muzeelor la sfârșit de mileniu II. Realitatea muzeografiei românești*, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei 1998 (AMET)*, Editura Mediamira, Cluj, 1998.
60. CLAVIR, Miriam, *The Social and Historic Construction of Professional Values in Conservation*, în *Studies in Conservation*, The Journal of The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works (IIC), Vol. 43, 1998.
61. *Codul de Deontologie*, Asociația Conservatorilor și Restauratorilor din România (ACRRO, 2000), http://www.acro.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=46&Itemid=158 și <http://www.acro.ro/pdf/anunturi/indrumator%20profesional%20ECCO.pdf>, 07.03.2013.
62. COMAN-SIPEANU, Olimpia, *Icoane pe sticlă din patrimoniul Muzeului ASTRA Sibiu*, Colecția "Cornel Irimie", Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2010.
63. *Comisie de restaurări*, în *Tribuna Sibiului*, nr. 1038, 25 iunie 1971, IV, 1971.
64. Committee, T M P., *The Murray Pease Report*, în *Studies in Conservation*, Vol. 9, nr. 3, August 1964.
65. *Conservarea patrimoniului cultural prin tratamente care necesita interventie de salvare la volume mari. Studiu cu orientare speciala asupra decontaminării prin iradiere gamma a patrimoniului alcatuit din lemn policrom - DELCROM*, Programul 4: *Parteneriate în domeniile prioritare*, inițiat de Institutul Național pentru Fizică și Inginerie Nucleară Horia Hulubei (IFIN-HH), Măgurele, 2008-2011.
66. *Conservarea și restaurarea patrimoniului etnografic în Muzeul în Aer Liber din Dumbrava Sibiului*, <http://conservareapatrioniului.ro/index.php>, 27.03.2013 și *Centrul ASTRA pentru Patrimoniu*, http://conservareapatrioniului.ro/centru_pentru_patrimoniu.php, 22.04.2013.
67. COREMANS, Paul, *L'organisation des musées. Conseils pratiques*, în *Musées et Monuments*, Vol. IX, UNESCO, Paris, 1959.
68. COREMANS, Paul, *La préservation des bien culturels*, în *Musées et Monuments*, Vol. XI, UNESCO, Paris, 1969.
69. *Cornel Irimie - o viață închinată satului românesc și civilizației sale*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2003.
70. CREȚU, Ileana, *Istoria restaurării broderiei liturgice, sec. XV-XIX* (teză de doctorat, coord. Ioan Opreș), Universitatea Valahia din Târgoviște, 2008.
71. CRISTEA, Marina, *Activitatea Muzeului Brukenthal în publicații și presă*, în *Studii și Comunicări. Muzeul Brukenthal 1817-1967*, 13, Sibiu, 1967.

72. CRIȘAN, Vasile, *Protecția patrimoniului cultural sibian. Istorie și actualitate*, în *Conferințele Bibliotecii ASTRA*, nr. 105/2010, Sibiu, 2010.
73. CSAKI, Michael, *Die Gemäldegalerie*, în *Festschrift zur Erinnerung an den 200. Geburtstagseines Stifters Samuel Baron von Brukenthal*, Sibiu, 1921.
74. CSAKI, Michael, *Din istoria Muzeului Brukenthal de la izbucnirea războiului până în 1922*, Biblioteca Brukenthal, MS. 351 (tradus și reprodus în ITTU, Gudrun-Liane, *Scurtă istorie a Muzeului Brukenthal*, Editura ALTIP, Alba Iulia, 2008, Anexa 8).
75. *Cultural Heritage Policy Documents*, The Getty Conservation Institute, http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/research_resources/charters.html, 18.06.2012.
76. *Cuvântul de deschidere al prezidentului «Asociațiunii» în ocazia adunării plenare a secțiilor în 1909*, nr. 852/1909, Anexa A., în *Transilvania*, nr. 4, Octomvrie-Decemvrie, 40, 1909
77. *Decizia nr. 88 din 17 februarie 1990 a Primăriei Județului Sibiu privind înființarea la Sibiu a Muzeului Civilizației Populare Tradiționale*, Arhiva Complexului Național Muzeal ASTRA.
78. DEETZ, James, *In Small Things Forgotten*, Doubleday Natural History Press, Garden City, New York, 1977.
79. DELEANU, Valer, *Muzeul Tehnicii Populare (1963-1990)*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
80. *Dicționar explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică "Iorgu Iordan", ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
81. DIMITRIE, Gusti, *Cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii*, Editura Cartea Echipelor, Fundația Culturală Regală "Principele Carol", Vol. I, București, 1940.
82. DOBRESCU, Vasile, *Expoziția economică-națională a "Astrei" din 1881*, în *Sub semnul lui Clio. Omagiu acad. prof. Ștefan Pascu*, Cluj, 1974.
83. *Document din 7 octombrie 1940 și Document 763 din 17 martie 1941 (Romulus Vuia)*, Arhiva Muzeului Etnografic, Cluj (în copii la Complexul Național Muzeal ASTRA - AD).
84. DRAGOMIR, Vivian, *Conservarea și restaurarea arhitecturii vernaculare*, Muzeul Național al Satului "Dimitrie Gusti", Editura Universitaria Craiova, 2012.
85. DRĂGOESCU, Ion I., *Documente inedite despre expoziția de la Sibiu, 1881*, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei pe anii 1971-1973 (AMET)*, Cluj, 1973.
86. *Emil Sigerus*, Personalități, <http://www.sigerus.muzeulastra.ro/personalitati/13-emil-sigerus-.html>, 8.03.2013.
87. *Ernst Curtius (1814-1896)*, <http://www.dictionaryofarthistorians.org/curtiuse.htm>, 28.01.2013.
88. *Eugène Müntz (1845-1902)*, <http://www.dictionaryofarthistorians.org/muntze.htm>, 28.01.2013.
89. *Expoziția de grafică. Th. Pallady, Gh. Petrașcu, I. A. Steriadi, N. Tonitza*, Catalog Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1960.
90. *Expoziția de pictură austriacă*, Catalog Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1957.
91. *Expoziția Generală Română (1906)*, <http://www.dacoromanica.ro/detalii-articol.aspx?articleId=619>, 29.01.2013.
92. *Expoziții: Retrospectiva "Gh. Petrașcu"*, în *Contemporanul*, nr. 34, 1961.
93. FINDLEN, P., *The Museum: its Classical Ethimology and its Renaissance Genealogy*, în *Journal of the History of Collections*, 1989.
94. *First Aid to Cultural Heritage in Times of Conflict*, ICCROM Courses, http://www.icrom.org/eng/01train_en/announce_en/2012_09courseCHconflict_en.shtml, 28.08.2013.
95. FLORESCU, Radu, *Bazele muzeologiei*, București, 1996.
96. FLORESCU, Radu, *Câteva probleme privind o lege a muzeelor*, în *Revista Muzeelor*, nr. 3-4, 1998.
97. FRIMMEL, Theodor, *Kleine Galeriestudien: "Hermannstädter Galerie"*, Viena, 1894.
98. FRIMMEL, Theodor, *Kleine Galeriestudien: "Die Gemäldesammlung in Hermannstadt"*, Viena, 1894.

99. GALEA, Silvia, *Aspecte ale conservării la Primăria Veche din Sibiu*, în *Brukenthal. Acta Musei*, I. 1, Sibiu, 2006.
100. GALEA, Silvia, *Probleme de conservare în lapidariul de la Muzeul de Istorie Casa Altemberger*, în *Sargetia. Acta Musei Devensis*, XXXVII, 2010.
101. GALEA, Silvia, *Reorganizarea depozitului de arheologie de la Muzeul de Istorie din Sibiu*, în *Sargetia. Acta Musei Devensis*, XXXIII, 2005.
102. GANGOLEA, Cornelia, *Secția de Artă Populară a Muzeului Brukenthal (1956-1990)*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
103. GEORGESCU, Adrian, DUDĂU, Oltea, DIACONESCU, Dragoș, NATEA, Gheorghe, MUNTEANU, Claudiu, BEȘLIU, Petre, BEȘLIU, Olga, FRÎNCU, Raluca, NIȚOI, Anca, HURDUZIA, Claudia, *Muzeul Național Brukenthal - Muzeul de Istorie Casa Altemberger: Programul de reamenajare muzeistică*, în *Revista Muzeelor*, nr 4, 2007.
104. GHEORGHIU, Mihai, MATEONIU, Maria (coord.), *Muzeul Țăranului Român. Ghidul Expoziției Permanente*, Editura Litera, București, 2012.
105. *Ghidul Pinacotecii*, Muzeul Brukenthal/Sibiu, Ediția de război, Editura Muzeului, Sibiu, 1944.
106. GHILLIS, Alexandru, *Adeziv pentru... Restaurarea Picturilor*, în *Revista Știință și Tehnică*, nr.11, 1986.
107. GOGA, Octavian, *Expozițiile aranjate de Asociațiune*, în *Transilvania*, nr. 4. jubilar, Iulie-August, 42, 1911.
108. GOȚIA, Dorin, *Muzeul "Asociațiunii" - fondare și evoluție. ASTRA și cercetarea etnologică. Bibliografie*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
109. GOȚIA, Dorin, *Muzeul "Asociațiunii" în anii primului război mondial și în perioada Consiliului Dirigent (1914-1920)*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
110. GRAMA, Ana, *Începuturile etnomuzeografiei românești transilvane. Muzeul "Asociațiunii" până în anul 1913*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
111. GRAMA, Ana, *Muzeografie românească la Sibiu la începutul secolului al XX-lea*, în *Revista Muzeelor și Monumentelor*, Seria Muzeu, 18, nr. 3, 1981.
112. GRAMA, Ana, *Muzeul "Asociațiunii" în România întregită și în ultimul deceniu de existență. Evacuarea din anul 1950*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
113. *Guidance for Conservation Practice*, United Kingdom Institute for Conservation, 1981.
114. GUILLEMARD, Denis, *Éditorial*, în *La Conservation Préventive*, 3e Colloque A.R.A.A.F.U sur la Conservation-Restauration des Biens Culturels, Paris, 1992.
115. GUILLEMARD, Denis, LAROQUE, Claude, *Manuel pratique de conservation préventive: Gestion et contrôle des collections*, Université Paris I, 1994.
116. GUTTMANN, Márta, BERNATH, Andrea, CAPOTĂ, Raluca Iulia, *Cursul Internațional ICCROM "Preventive Conservation: Reducing Risks to Collections"*, în *Revista Muzeelor*, nr. 8, 2008.
117. GUTTMANN, Márta, BERNATH, Andrea, RYHL-SVENDSEN, Morten, TEODORESCU, Iulia, *Reducing risk to heritage: a radical solution* (rezumat), în *Reducing Risks to Heritage*, Cultural Heritage Agency, Canadian Conservation Institute and ICCROM International Meeting, 28-30 November 2012, Amersfoort, 2012.
118. GUTTMANN, Márta, TEODORESCU, Iulia, BERNATH, Andrea, *Conservarea preventivă: o prioritate la nivel internațional, o prioritate a CePCoR – Centrul de Pregătire a Conservatorilor și Restauratorilor*, în *CIBINIUM 2006-2008*, Vol. II, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2009.
119. HARVEY, David C., *Heritage Pasts and Heritage Present*, în LAURAJANE, Smith (ed.), *Cultural Heritage. Critical Concepts in Media and Cultural Studies*, Vol. 1, Routledge, London and New York, 2007.
120. HAȘEGAN, Zoe, *Raport privind deplasarea în Austria în perioada 5-14.IX.1977 a tovarăsei Zoe Hașegan, muzeograf principal - restaurator textile la Muzeul Brukenthal Sibiu* (manuscris), Sibiu, 19 septembrie 1977.
121. HĂRĂȘTĂȘAN, Cecilia, *Laboratoarele de Restaurare-Conservare Ale Muzeului Național Brukenthal*, în *Brukenthal. Acta Musei*, V. 4, Sibiu, 2010.
122. HILL, David, *Museum of Applied Arts & Sciences: Conservation Policy*, 1982.

123. HÎNCU, Dumitru, *Al. Tzigara-Samurçaș - Din amintirile primului vorbitor la Radio românesc*, în *România Literară*, nr. 42, 2007, http://www.romlit.ro/al._tzigara-samurca_-_din_amintirile_primului_vorbitor_la_radio_romnesc, 27.01.2013.
124. HÖFER, I. I., *Instrucțiunile pentru conservarea obiectelor de muzeu*, în *Buletinul Muzeului Pedagogic al Casei Școalelor*, Anul I, Vol. I, 1914.
125. *ICOM Code of Ethics for Museums*, ICOM, 2013.
126. ILEA, Ioana Lidia, *Metode clasice și tendințe noi în conservarea și restaurarea pieselor textile* (teză de doctorat, coord. Ioan Opreș), Universitatea Valahia din Târgoviște, 2005.
127. IONESCU, Stefano, *Antique Ottoman Rugs in Transylvania*, Roma, 2005.
128. IONESCU, Teodor, *Expoziția de pictură austriacă de la Brukenthal*, în *Tribuna*, nr. 17, 1958.
129. IONESCU, Teodor, *Mic tratat de istorie a sincerității în artă* (ed. îngrijită de Geta Deleanu), Editura EX PONTO, Constanța, 2007.
130. IONESCU, Teodor, *Problema identificării tablourilor din Galeria Brukenthal*, în *Studii și Comunicări*, 5, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1956.
131. IONIȚĂ, Ionel, *Muzee memoriale și colecții bucureștene în perioada 1945-2000* (teză de doctorat, coord. Ioan Opreș), Universitatea Valahia din Târgoviște, 2006.
132. IORGA, Nicolae, *"Ceva despre Ardealul Românesc" și cu "Viața culturală românească de astăzi" - 2 conferințe*, în *Luceafărul*, VI, nr. 2-3, 1907.
133. IORGULESCU, Filip, ALEXANDRU, Felicia, CREȚAN, Georgiana Camelia, KAGITCI, Meral, IACOB, Mihaela, *Considerations regarding the Valuation and Valorization of Cultural Heritage*, în *Theoretical and Applied Economics*, Vol. XVIII, No. 12(565), 2011.
134. IRIMIE, Cornel, *Muzeul Tehnicii Populare. Actualitate, concepție, profil tematic și plan de organizare*, în *CIBINIUM. Studii și Materiale privind Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului*, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1966.
135. IRIMIE, Cornel, *Protejarea unui inestimabil patrimoniu muzeistic*, în *Scînteia*, nr. 9333, 17 noiembrie 1972, XLII 1972.
136. IRIMIE, Cornel, *Școlarii la "Templul Muzeelor"*, în *Scînteia*, nr. 7524, 15 noiembrie 1967, XXXVII, 1967.
137. *Istoric Muzeul ASTRA*, <http://baroc.sibiu.ro/6/index.html>, 12.08.2013.
138. ITTU, Gudrun-Liane, *Scrisori ale lui Theodor von Frimmel adresate lui Michael Csaki, custode al Muzeului Brukenthal între 1901 și 1924*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Historia*, XLVIII-XLIX, 3, 2003-2004.
139. ITTU, Gudrun-Liane, *Scurtă istorie a Muzeului Brukenthal*, Editura ALTIP, Alba Iulia, 2008.
140. JENSEN, Geir, *Hypoxic Air Venting for Protection of Heritage*, Riksantikvaren the Norwegian Directorate for Cultural Heritage and Crown, 2006.
141. JOKILEHTO, Jukka, *Conservation and creative approach*, în *Posebni otisak iz Zbornika Tomislava Marasovica* (Papers in honour of Tomislav Marasovic), Split, 2003.
142. JONES, Jonathan, *The bigger picture*, în *The Guardian*, 17 februarie 2007, <http://www.guardian.co.uk/artanddesign/2007/feb/17/art.arttheft>, 10.06.2013.
143. *Julius Lessing (1843-1908)*, <http://www.dictionaryofarthistorians.org/lessingj.htm>, 28.01.2013.
144. KARSTEN, Irene, *Criminals*, în materialele originale create pentru cursul internațional: *Reducing Risks to Cultural Heritage*, ICCROM, 2011.
145. *Kronstädter Teppichrestaurateurin Era Nussbächer gestorben*, Siebenbürgische Zeitung Online: <http://www.siebenbuerger.de/zeitung/artikel/interviews/2036-kronstaedter-teppichrestaurateurin-era.html>, 5.09.2013.
146. KRONTHAL, Lisa, LEVINSON, Judith, DIGNARD, Carole, CHAO, Esther, DOWN, Jane, *Beva 371 and Its Use as an Adhesive for Skin and Leather Repairs: Background and a Review of Treatments*, în *Journal of the American Institute for Conservation*, Vol. 42, nr. 2, 2003.

147. *La Sibiu retrospectiva Tonitza*, în *Drum Nou*, nr. 4032, 1957.
148. LARSEN, K. E. (ed.), *Nara conference on authenticity in relation to the World Heritage Convention, Proceedings, Nara, Japan, 1-6 November 1994*, UNESCO, Agency for Cultural Affairs of Japan, ICCROM, ICOMOS, Trondheim, 1995.
149. LEWIS, Geoffrey, *The Role of Museums and the Professional Code of Ethics*, în *Running a Museum: A Practical Handbook*, ICOM - International Council of Museums, Paris, 2004.
150. LUCA, Sabin Adrian, *Raport 2006-2009. Raport cu privire la activitatea depusă în calitate de director general al Muzeului Național Brukenthal în perioada 16 mai 2006 - 16 mai 2009*, Muzeul Național Brukenthal <http://www.brukenthalmuseum.ro/pdf/Raport.activitate.final.pdf>, 12.09.2013.
151. LUCA, Sabin Adrian, *Raport 2011-2012. Raport de activitate al Muzeului Național Brukenthal în perioada 6 iulie 2011 - 31 decembrie 2012*, Muzeul Național Brukenthal, <http://www.cultura.ro/uploads/files/MuzeulBRUKENTHAL-RaportdeactivitateS.A.LUCA-pt2011si2012.pdf>, 14.09.2013.
152. LUPU, Nicolae, *Conservarea mesajelor istoriei*, în *Știința*, Anul XXXVII, nr. 7554, 15 decembrie 1967.
153. MACGREGOR, Arthur, HEARD, Kate (eds.), *Journal of the History of Collections*, Oxford University Press.
154. MARYON, Herbert, *Metal Working in the Ancient World*, în *American Journal of Archaeology*, Vol. LIII, April-June, nr. 2, 1949.
155. Masă rotundă I, *Contribuția muzeelor etnografice transilvănene la cunoașterea și valorificarea patrimoniului cultural popular în opera de instruire și educație socială*, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei pe anii 1971-1973 (AMET)*, Cluj, 1973.
156. Masă rotundă II, *Regional și național în concepția valorificării muzeografice a culturii populare*, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei pe anii 1971-1973 (AMET)*, Cluj, 1973.
157. MĂRGINEAN, O., *Cronica anilor 1956-1966 privind înființarea și organizarea Muzeului Tehnicii Populare*, în *CIBINIUM. Studii și Materiale privind Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului*, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1966.
158. MĂRGINEAN, O., *Cronica privind activitățile de cercetare și organizare a Muzeului tehnicii populare din Dumbrava Sibiului pe perioada 1966-1967, CIBINIUM 1967-1968. Studii și Materiale privind Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului*, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1969.
159. *Membrii Asociațiunii*, în *Transilvania*, nr. 4. jubilar, Iulie-August, 42, 1911.
160. MESEA, Iulia, *Galeria de Artă Românească a Muzeului Național Brukenthal - expoziția permanentă - repere ale proiectului tematic*, în *Brukenthal. Acta Musei*, V. 2, Sibiu, 2010.
161. MESEA, Iulia, *Theodor Glatz (1818-1871) - De la desen și pictură la fotografie. Lucrări din colecțiile Muzeului Național Brukenthal*, în *Brukenthal. Acta Musei*, III. 2, Sibiu, 2008.
162. MEUL, Veerle, *Why do we care? Value assessments in heritage conservation and management*, în materialele originale create pentru cursul internațional: *Reducing Risks to Cultural Heritage*, ICCROM, 2011.
163. *Mic ghid prin Muzeul Brukenthal*, f.e., f.l., f.a., f.p.
164. MICHALSKI, Stefan, *A Systematic Approach to Preservation: Description and Integration with other Museum Activities*, în ROY, A., SMITH, P. (eds.), *Preventive Conservation: Theory, Practice, and Research*, IIC, London, 1994.
165. MICHALSKI, Stefan, *An overall framework for preventive conservation and remedial conservation*, Ninth Triennial Meeting, ICOM-CC, Paris, 1990.
166. MICHALSKI, Stefan, *Deterioration by Incorrect Relative Humidity, and the Collections Most Vulnerable, în Ten agents of deterioration*, Canadian Conservation Institute, <http://www.cci-icc.gc.ca/caringfor-prendresoindes/articles/10agents/chap10-eng.aspx#det3>, 2.05.2013.
167. MICHALSKI, Stefan, *Guidelines for Humidity and Temperature in Canadian Archives*, în *CCI Technical Bulletins*, No. 23, Ottawa, 2000.
168. MICHALSKI, Stefan, *Light, Ultraviolet and Infrared*, în *Ten agents of deterioration*, Canadian Conservation Institute, <http://www.cci-icc.gc.ca/caringfor-prendresoindes/articles/10agents/chap08-eng.aspx>, 14.04.2013.

169. MIHALCU, Mihail, *Conservarea obiectelor de artă și a monumentelor istorice. Coroziune și anticoroziune*, Editura Științifică, București, 1970.
170. MOGA, I., *Coriolan Petranu*, în *Transilvania*, nr. 1-4, Ianuarie-Aprilie, 77, 1946.
171. MOLDOVEANU, Aurel, *Laboratorul zonal pentru restaurarea bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural național și câteva din problemele lui de actualitate*, în *Revista Muzeelor și Monumentelor*, Muzeu, nr. 3, 1976.
172. MOLDOVEANU, Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, ed. a 3-a, Ministerul culturii și cultelor, Centrul pentru Pregătire Profesională în Cultură, București, 2009.
173. MOLDOVEANU, Aurel, *Proiectarea activităților de ambalare, transport și depozitare*, în *Revista Muzeelor și Monumentelor*, nr. 5, 1977.
174. MOROȘAN, Daniela, *Casa Albastră. Galeria de Artă Românească. Optimizarea condițiilor de expunere și de depozitare a colecției de artă românească* (lucrare de disertație, coord. Sabin Adrian Luca), Universitatea "Lucian Blaga", Program masteral: *Protejarea și Valorificarea Patrimoniului Istoric*.
175. MOROȘAN, Daniela, *Doi pictori transilvăneni în Colecția Brukenthal. Două portrete, un personaj: Anna Maria Hutter von Huttern. Restaurare, Conservare, Expoziții*, în *Brukenthal. Acta Musei*, V. 4, Sibiu, 2010.
176. MUNTEAN, George, MARINA, Ion, *Muzeele (Cum sunt păstrate, studiate și popularizate comorile muzeelor noastre? Munca științifică în muzeu. Prea puține studii și articole muzeologice. Popularizarea = reclamă? Folosirea optimă a spațiului de expunere. O mai bună selecționare a personalului. Contemporaneitatea muzeului)*, în *Contemporanul*, nr. 42 (784), 20 octombrie 1961.
177. MUREȘAN, Valentin, *Colaborarea specialiști-restauratori și retribuirea unor tablouri de Școală germană și austriacă din Pinacoteca Brukenthal*, în *Brukenthal. Acta Musei*, IV. 2, Sibiu, 2009.
178. *Muzeu și Colecții din România*, <http://ghidulmuzeelor.cimec.ro/seljud.asp>, 24.07.2013.
179. *Muzeul de Etnografie Universală "Franz Binder"*, Complexul Național Muzeal ASTRA, <http://www.franzbinder.sibiu.ro/binder/Page0.html>, 6.08.2013.
180. *Muzeul de Istorie Naturală*, Muzeul Național Brukenthal, <http://www.brukenthalmuseum.ro/naturale/index.html>, 6.08.2013.
181. *Muzeul K. H. Zambaccian*, Muzeul Național de Artă al României, <http://www.mnar.arts.ro/Muzeul-KH-Zambaccian>, 22.01.2013.
182. *Nara Document on Authenticity*, United Nations Educational, Cultural and Scientific Organization (UNESCO), *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*, World Heritage Committee, 1994, <http://whc.unesco.org/archive/nara94.htm>, 5.03.2013.
183. NEUBURGER, Albert, *The technical arts and sciences of the ancients*, Barnes & Noble, Methuen & Co., New York, 1969.
184. NICOLAE, Alice, *Alertă la Brukenthal. Cel mai mare furt de obiecte de artă din România a avut loc sub nasul Securității comuniste*, în *Ziua News*, 6 iunie 2013, <http://www.ziuanews.ro/dezvaluiri-investigatii/alerta-la-brukenthal-91690>, 11.06.2013.
185. NICOLESCU, Corina, *Muzeologie Generală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975.
186. NIȚULESCU, Virgil Ștefan, *Legislație Românească în Perioada Interbelică: Protejarea Patrimoniului Cultural Mobil*, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei 1999* (AMET), Editura Mediamira, Cluj Napoca, 1999.
187. NIȚULESCU, Virgil Ștefan, *Muzeele din România și Interesul Public. O Privire Contemporană*, în *Revista Muzeelor*, nr. 2, 1998.
188. NIȚULESCU, Virgil Ștefan, *Protejarea patrimoniului cultural mobil din România între 1919-1989. Concepții și legislație* (lucrare pentru susținerea examenului de doctorat, coord. Radu Florescu), Universitatea "Lucian Blaga", Facultatea de Litere, Istorie și Jurnalistică, Sibiu, 2003.
189. NIȚULESCU, Virgil Ștefan, *Spre o bibliotecă de muzeologie românească (I)*, în *Revista Cultura*, Cultura mozaic, Fundația Culturală Română, 21 martie 2013, <http://revistacultura.ro/nou/2013/03/spre-o-biblioteca-de-muzeologie-romaneasca-i/>, 6.07.2013.

190. *Ocrotiți Patrimoniul Cultural Național*, Oficiul Județean pentru Patrimoniul Cultural Național Sibiu, Muzeul Brukenthal, Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă, Sibiu, 1979.
191. OLARU, Valeriu, *Activitatea de conservare-restaurare a patrimoniului muzeal "ASTRA" în perioada 1905-2005 (Realizarea performanțelor compatibile cu standardele europene)*, în *CIBINIUM 2001-2005. Identitate și Globalizare în Secolul XX - Cercetare și Reprezentare Muzeală* -, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2006.
192. OLARU, Valeriu, *Departamentul Zonal de Conservare-Restaurare. Împliniri, Deziderate și Perspective*, în *MUZEUL ASTRA. Istorie și destin 1905-2000*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2002.
193. OLARU, Valeriu, *Laboratorul Zonal de Conservare-Restaurare "ASTRA" - Sibiu în programul internațional de pregătire a restauratorilor din rețeaua națională*, în *CIBINIUM 1990-2000*, Editura "ASTRA MUZEUM", Sibiu, 2000.
194. OLARU, Valeriu, *Oportunități pentru dezvoltarea, conservarea și restaurarea patrimoniului Muzeului ASTRA. Mecanismul financiar al Spațiului Economic European*, în *CIBINIUM 2009-2010*, Editura "ASTRA Museum", Sibiu, 2010.
195. OLARU, Valeriu, ȘTEFAN, Camelia, ROȘCA, Karla, *Muzeul de Etnografie și Artă Populară Săsească "Emil Sigerus" - o nouă unitate muzeală*, în *CIBINIUM 2006-2008*, Partea a II-a, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2009.
196. OPRESCU, George, *Arta țărănească la români*, în *Transilvania*, nr. 11 și 12, 51, 1920.
197. OPRESCU, George, *Raport privind activitatea Muzeul Brukenthal*, Arhiva Centrală a Bisericii Evanghelice C.A. din România (ZAEKR), fond 400/276 Z. 1843, București, 1947, (reprodus în ITTU, Gudrun-Liane, *Scurtă istorie a Muzeului Brukenthal*, Editura ALTIP, Alba Iulia, 2008, Anexa 10).
198. OPRIȘ, Ioan, *Colecționism, Muzeologizare, Patrimonializare*, Seria "PRO MVSEO", Editura Oscar Print, București, 2013.
199. OPRIȘ, Ioan, *Evidența centralizată de stat a patrimoniului cultural național*, în *Revista Muzeelor*, nr. 4, 1976.
200. OPRIȘ, Ioan, *Istoria muzeelor din România*, Editura Museion, București, 1994.
201. OPRIȘ, Ioan, *Managementul muzeal*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2009.
202. OPRIȘ, Ioan, *Muzeosofia*, Editura Oscar Print, București, 2006.
203. OPRIȘ, Ioan, *Ocrotirea patrimoniului cultural. Tradiție, destin, valoare*, Editura Meridiane, București, 1986.
204. OPRIȘ, Ioan, *Radu Florescu (1931-2003)*, în *Pontica*, nr. XXXVII-XXXVIII, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, 2004-2005.
205. OPRIȘ, Ioan, *Reforma în Muze: Cum?, Când?, Cu cine?*, în *Revista Muzeelor*, nr. 2, 1998.
206. OPRIȘ, Ioan, *Transmuseographia*, Editura Oscar Print, București, 2000.
207. *Ordinul nr. 2620 din 25.10.2010 privind aprobarea caietului de obiective, în vederea depunerii proiectului de management, pentru Muzeul Național Brukenthal*, Ministerul Culturii și Patrimoniului Național, România, <http://www.cultura.ro/uploads/files/OMCPN2620-25.10.2010-CaietObiective-Muzeul-BRUKENTHAL.pdf>, 12.08.2013.
208. PANAIT, I. Panait, *Considerații privind evoluția conceptului de muzeu în România*, în *Peuce*, VI, *Studii și comunicări de etnografie și muzeologie susținute la cel de-Al II-lea Colocviu*, Tulcea, 2-3 iunie 1974, Muzeul Delta Dunării, Tulcea, 1977.
209. *Parcul etnografic național "Romulus Vuia"*, <http://www.muzeul-etnografic.ro/parcul-etnografic-romulus-vuia/scurt-istoric.php>, 9.08.2013.
210. PARSONS, Liz, *Thompson's Rubbish Theory: Exploring the Practice of Value Creation*, în BORGHINI, Stefania, MCGRATH, Mary Ann, OTNES, Cele C. (eds.), *E - European Advances in Consumer Research*, Vol. 8, Association for Consumer Research, 2007.
211. PAUL, Barbara, LEVIS, Nicholas, *"Collecting Is the Noblest of All Passions!": Wilhelm von Bode and the Relationship between Museums, Art Dealing, and Private Collecting*, în *International Journal of Political Economy*, Vol. 25, No. 2, The Political Economy of Art (Summer, 1995), M.E. Sharpe, Inc.

212. PAUL, Iuliu, *Cu privire la organizarea și planificarea activității la Secția de istorie a Muzeului Brukenthal*, în *Studii și Comunicări. Muzeul Brukenthal 1817-1967*, 13, Sibiu, 1967.
213. PEARCE, Susan M., *Museums, Objects and Collections: A Cultural Study*, Leicester University Press, London, 1992.
214. PEARSON, Colin, *Code of Ethics and Guidance for Conservation Practice*, în McINNIS, Kerry (ed.), *ICCM Bulletin*, Vol. 8, nr. 1 & 2, Australia, 1982.
215. PESCARU, Adriana, *Muzeologie Generală*, Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, Centrul pentru Învățământ la Distanță, Editura "ALMA MATER", Sibiu, 2003.
216. PETRANU, Coriolan, *Chestiunea muzeelor și muzeele din Transilvania, Banat și părțile ungurene*, în *Transilvania*, nr. 3, 52, 1921.
217. PETRANU, Coriolan, *Mihail Csaki*, în *Transilvania*, nr.1, Ianuarie, 59, 1928.
218. PETRANU, Coriolan, *Muzeele din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Trecutul, prezentul și administrarea lor*, Editura "CARTEA ROMÂNEASCĂ", București, 1922.
219. PETTERSSON, Susanna, HAGEDORN-SAUPE, Monika, JYRKKIÖ, Teijamari, WEIJ, Astrid (eds.), *Encouraging Collections Mobility - A Way Forward for Museums in Europe*, Finnish National Gallery, Erfgoed Nederland Instituut für Museumsforschung, Staatliche Museen zu Berlin – Preussischer Kulturbesitz, 2010.
220. POPA, Dan Petru, RĂDULESCU, Dan D., *Premise ale acțiunii de conservare și restaurare a patrimoniului Muzeului Peleş*, în *Cercetări de Conservare și Restaurare a Patrimoniului Muzeal*, Vol. 1, Muzeul Național de Istorie, București, 1981.
221. POPESCU, Elena, *Franz Neuhauser cel Tânăr - Lucrări inedite*, în *Brukenthal. Acta Musei*, III. 2, Sibiu, 2008.
222. *Portretul unui colecționar: Centenar Carl Engber (1912-1982)*, Expoziție 2012, http://www.brukenthalmuseum.ro/cms/expo_more.php?id=515_0_11_35_M, 21.06.2013.
223. POTCOVEL Claudia, *Raport pe anul de activitate 2012*, Arhiva Serviciului: Centrul de Pregătire a Conservatorilor și Restauratorilor, Departamentul de Conservare și Restaurare, Complexul Național Muzeal ASTRA.
224. *Preventive Conservation: Reducing Risks to Collections*, materialele originale create pentru cursul internațional: ICCROM, 2007.
225. *Proces verbal din 18 februarie 1950*, Arhiva științifică a Muzeului ASTRA, dosar 2036/1998, fila 78.
226. *Programa Expozițiunii etnografice și istorice-culturale ce se va aranja cu ocaziunea inaugurării Muzeului "Asociațiunii" în Sibiu la 19-28 august 1905*, în *Analele Asociațiunii*, nr. 2, 1905.
227. *Proiect de management Muzeul ASTRA 2011-2014*, <http://www.muzeulastra.ro/pdf/comunicare/interespublic/Proiect%20de%20management%20Muzeul%20ASTRA%202011-2014.pdf>, 12.08.2013.
228. *Protocol din 3 mai 1990 privind divizarea și împărțirea patrimoniului Complexului Muzeal Sibiu, urmare înființării Muzeului Civilizației Populare din România*, Arhiva Complexului Național Muzeal ASTRA.
229. PYE, Elizabeth, *Caring for the past. Issues in conservation for archaeology and museums*, James & James, London, 2001.
230. *Raport de Activitate 2007. Muzeul Național Brukenthal în anul Capitalei Culturale Europene*, Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, 2008, <http://www.brukenthalmuseum.ro/pdf/MNB2007.pdf>, 12.08.2013.
231. *Raport de Activitate 2008*, Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, 2009, <http://www.brukenthalmuseum.ro/pdf/MNB.2008.pdf>, 14.09.2013.
232. *Raport de Activitate 2009*, Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, 2010, <http://www.brukenthalmuseum.ro/pdf/MNB2009.pdf>, 14.09.2013.
233. *Raport de Activitate 2012*, Muzeul Național Brukenthal, Sibiu, 2013 <http://www.brukenthalmuseum.ro/pdf/Raport%20MNB%202012.pdf>, 12.08.2013.

234. *Raport general 1930/31. Raport general prezentat de comitetul central al "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român - Astra" asupra activității sale în anul de gestiune 1930/31*, în *Transilvania*, nr. 1-8, Ianuarie-August, 62, 1931.
235. *Raport general al comitetului central al "Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român" asupra lucrărilor sale și a situației acestei instituțiuni în anul de gestiune 1922/3*, în *Transilvania*, nr. 8-9, August-Septembrie, 54, 1923.
236. *Raport general al comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» către adunarea generală convocată în Sibiiu, la 12 și 13 Octomvrie st. n. 1909, nr. 1038-1909*, în *Transilvania*, nr. 4, Octomvrie-Decemvrie, 40, 1909.
237. *Raport general al comitetului central, nr. 846-1910*, în *Transilvania*, nr. 4, Iulie-August, 41, 1910.
238. *Raport General despre activitatea "Asociațiunii" pe anul 1943/1944*, în *Transilvania*, nr. administrativ, 75, 1944.
239. *Raport general prezentat de comitetul central al "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român - Astra" asupra lucrărilor sale și a situației acestei instituțiuni în anul 1926*, în *Transilvania*, nr. 10-11, 58, 1927.
240. *Raport general prezentat de comitetul central al "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român - Astra" asupra lucrărilor și situației sale în anul de gestiune 1927/1928*, în *Transilvania*, nr. 12, Decembrie, 59, 1928.
241. *Raport general prezentat de comitetul central al "Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român - Astra" asupra activității sale în anul de gestiune 1931/32*, în *Transilvania*, nr. 1-8, Ianuarie-August, 63, 1932.
242. *Raportul primsecretarului "Asociațiunii" asupra Expozițiunii etnografice și istorice-culturale aranjată cu ocaziunea inaugurării Muzeului istoric și etnografic al "Asociațiunii"*, în *Analele Asociațiunii*, nr. 1, 1906.
243. *Reducing Risks to Collections*, ICCROM Courses, http://www.iccrom.org/eng/01train_en/announce_en/2007_06risksrom_en.shtml, 28.03.2013.
244. *Reducing Risks to Cultural Heritage*, materialele originale create pentru cursul internațional: ICCROM, 2011.
245. *Revista Cultura*, Fundația Culturală Română, <http://revistacultura.ro/nou/>, 15.07.2013.
246. RIEGL, Alois, *Der moderne Denkmalkultus, sein Wesen und seine Entstehung*, W. Braumüller, Wien Und Leipzig, 1903.
247. RIEGL, Alois, *The Modern Cult of Monuments: Its Character and Its origins* (1928), în SCHWARTZ, Vanessa R., PRZYBYLSKI, Jeannene M. (eds.), *The Nineteenth-Century Visual Culture Reader*, Routledge Taylor & Francis Group, New York, 2004.
248. ROȘCA, Karla, ȘTEFAN, Camelia, MALEAROV, Simona, *De la primele colecții de artă populară săsească (1895) la Muzeul de Etnografie și Artă Populară Săsească "Emil Sigerus"*, în *Revista Muzeelor*, nr. 3, 2005.
249. ROTH, Victor, *Mitteilungen aus dem Baron von Brukenthalschen Museum*, 1, 2, 3, Sibiu, 1912, 1913, 1915.
250. RUSSELL, Roslyn, WINKWORTH, Kylie, *Significance 2.0: a guide to assessing the significance of collections*, ed. a 2-a, Collections Council of Australia LTD, 2009.
251. RYHL-SVENDSEN, Morten, JENSEN, Lars Aasbjerg, LARSEN, Poul Klenz, *Simulation of the designed climate in Center for the Conservation, Restoration and Improvement of the Cultural Heritage at the Open Air Museum - Dumbrava Sibiului (ASTRA National Museum Complex)*, Research Report, National Museum of Denmark, Department of Conservation Research, Analysis and Consulting.
252. *Salomon Reinach (1858-1932)*, <http://www.dictionaryofarthistorians.org/reinach.html>, 28.01.2013.
253. *Samuel Von Brukenthal (1721-1803). A Collector, An Epoch, A Destiny*, în *Art Recollections* (21/2004) din *Plural Magazine*, Institutul Cultural Român, <http://www.icr.ro/bucuresti/art-recollections-21-2004/samuel-von-brukenthal-1721-1803-a-collector-an-epoch-a-destiny.html> 16.07.2013.
254. SARKADI, Emese, *Produced for Transylvania - Local Workshops and Foreign Connections. Studies to Late Medieval Altarpieces of Transylvania* (PhD dissertation in Medieval Studies), Central European University, Budapest, 2008.

255. SCULTZ, E., *Notes on the History of Collecting and of Museums in the Light of Selected Literature of the Sixteenth to the Eighteenth Century*, în *Journal of the History of Collections*, 1990.
256. SIBUL, Kriste, KONSALA, Kurmo, *Valuation of Museum Collections in Estonia: Impact on Conservation Practice* (working group: *Theory and History of Conservation*), în *Preprints ICOM-CC 16th Triennial Conference*, Lisbon, 2011.
257. SINGERUS, Emil, *Beiträge zur Geschichte der Baron Brukenthalischen Gemäldegalerie*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, V, Sibiu, 1935.
258. SIRUNI, H. DJ., *Anuar de Cultură Armeană*, ANI, București, 1941.
259. SOFRONIE, Mihai, *Astra și activitatea muzeistică*, în *Transilvania*, Sesiunea de comunicări 11-12 mai 1968, Sibiu, 1969.
260. SOFRONIE, Mihai, *Muzeul Astrei (1905-1950)*, în *Studii și Comunicări. Muzeul Brukenthal 1817-1967*, 13, Sibiu, 1967.
261. SOFRONIE, Mihai, *Prima expoziție etnografică românească în aer liber (1905)*, în *CIBINIUM 1967-1968. Studii și Materiale privind Muzeul Tehnicii Populare din Dumbrava Sibiului*, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1969.
262. *Solicitarea nr. 1253 din 27.08.1991 a directorului Muzeului Civilizației Populare din România, Corneliu Bucur, către Direcția Muzeelor și Colecțiilor a Ministerului Culturii* (aprobată din 2 septembrie 1991), Arhiva Complexului Național Muzeal ASTRA.
263. SONOC, Alexandru Gh., *Considerații cu privire la semnificația cultural-istorică a unui tablou din secolul al XVII-lea cu reprezentarea unei liturghii negre din colecția Muzeului Național Brukenthal din Sibiu*, în *Brukenthal. Acta Musei*, V. 2, Sibiu, 2010.
264. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum im Jahre 1931*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, II, Sibiu, 1932.
265. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum im Jahre 1933*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, IV, Sibiu, 1934.
266. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum im Jahre 1936*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, VI, Sibiu, 1936/37.
267. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum im Jahre 1937*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, VII, Sibiu, 1938.
268. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum im Jahre 1946*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, XII, Sibiu, 1947.
269. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum in den Jahren 1928-1930*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, I, Sibiu, 1931.
270. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum in den Jahren 1934 und 1935*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, V, Sibiu, 1935.
271. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum in den Jahren 1938 bis 1940*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, VIII, Sibiu, 1941.
272. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum in den Jahren 1941 bis 1943*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, IX/X, Sibiu, 1944.
273. SPEK, Rudolf, *Das Baron Brukenthalische Museum in den Jahren 1944 und 1945*, în *Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalischen Museum*, XI, Sibiu, 1946.
274. STAICU, Ramona, *Reorganizarea Colecției Modern - Contemporan în depozitul centralizat al Muzeului de Istorie - Casa Altemberger*, în *Brukenthal. Acta Musei*, V. 4, Sibiu, 2010.
275. *Standard Ocupațional: Muzeograf*, (Domeniul: Educație și formare profesională, cercetare-proiectare, cultură, sport, Cod COR: 243103), Centrul de Pregătire Profesională în Cultură, 2006.
276. STANLEY-PRICE, Nicholas (ed.), *Cultural Heritage in Postwar Recovery*, Papers from the ICCROM FORUM held on October 4-6, 2005, în *ICCROM Conservation Studies*, nr. 6, ICCROM, Roma, 2007.

277. STANLEY-PRICE, Nicholas, KING, Joseph (eds.), *Conserving the authentic. Essays in Honour of Jukka Jokilehto*, în *ICCROM Conservation Studies*, nr. 10, ICCROM, Roma, 2009.
278. STANLEY-PRICE, Nicholas, TALLEY Jr., M. Kirby, MELUCCO VACCARO, Alessandra (eds.), *Historical and Philosophical Issues in the Conservation of Cultural Heritage*, în *Readings in Conservation*, The J. Paul Getty Trust, The Getty Conservation Institute, Los Angeles, 1996.
279. *Statutes and Code of Professional Ethics*, ICOM, Paris, 1996.
280. STEWART, Deborah, *Fire*, în *Ten Agents of Deterioration*, Canadian Conservation Institute, <http://www.cci-icc.gc.ca/caringfor-prendresoindes/articles/10agents/chap04-eng.aspx>, 22.05.2013.
281. STOICESCU CLEJA, Claudia, *Sub semnul muzeului - Arta de a privi*, Editura Sport-Turism, București, 1983.
282. STRANG, Thomas J. K., *Principles of heat Disinfestation*, în *Biodeterioration of cultural property 3*, Proceedings of the 3rd International Conference on Biodeterioration of Cultural Property, 2001.
283. *Ședința a III-a a comitetului central al "Asociațiunii"*, ținută la 25 Martie 1909, în *Transilvania*, nr. 2, Aprilie-Iunie, 40, 1909.
284. *Ședința a XI-a a comitetului central al "Asociațiunii"* ținută la 1 Iulie 1909, în *Transilvania*, nr. 4, Octomvrie-Decemvrie, 40, 1909.
285. *Ședința I, a comitetului central*, ținută la 4 Ianuarie 1913, în *Transilvania*, nr. 1-2, Ianuarie-Aprilie, 44, 1913.
286. ȘORA, Gheorghe, *Preocupări de Etnografie la Vasile Goldiș*, în *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei pe anii 1971-1973 (AMET)*, Cluj, 1973.
287. TARANGUL, Tinca, *Contribuții la Bibliografia Pinacotecii Muzeului Brukenthal*, în *Studii și Comunicări*, 5, Muzeul Brukenthal, Sibiu, 1956.
288. TARANGUL, Tinca, *Expoziția Ștefan Dimitrescu la Sibiu*, în *Drum Nou*, nr. 4509, 1959.
289. TĂSLĂUANU, Oct. C., *Muzeul "Asociației"*, în *Transilvania*, nr. 1-2, Ianuarie-Aprilie, 41, 1910.
290. TĂSLĂUANU, Oct. C., *Muzeul "Asociațiunii"*, în *Transilvania*, nr. 2, Aprilie-Iunie, 40, 1909.
291. TĂSLĂUANU, Oct. C., *Muzeul Asociațiunii*, în *Transilvania*, nr. 4. jubilar, Iulie-August, 42, 1911.
292. *Tehnici complexe de investigare, evaluare, conservare și restaurare a materialelor colagenice etnografice – ETNO-PEL*, Programul 4: *Parteneriate în domeniile prioritare*, inițiat de Institutul de Cercetare Pielărie-Încălțăminte (ICPI), București, 2008-2011.
293. *Ten Agents of Deterioration*, Canadian Conservation Institute, <http://www.cci-icc.gc.ca/caringfor-prendresoindes/articles/10agents/index-eng.aspx>, 30.04.2013.
294. *Terminology to characterize the conservation of tangible cultural heritage*, International Council of Museums - Committee for Conservation (ICOM-CC), <http://www.icom-cc.org/242/about-icom-cc/what-is-conservation/#.UcqdFvnwlnk>, 26.06.2013.
295. *The Burra Charter, Australia ICOMOS Charter for the Conservation of Places of Cultural Significance*, 1979.
296. *The Venice Charter, The Venice Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites*, 1964.
297. THEODORESCU, Răzvan, *Prefață*, în STOICESCU CLEJA, Claudia, *Sub semnul muzeului - Arta de a privi*, Editura Sport-Turism, București, 1983.
298. THOMPSON, Michael, *Rubbish Theory*, Oxford University Press, Oxford, 1979.
299. TOȘA, Ioan, *Romulus Vuia. Patru decenii de cercetare în etnografia românească*, Editura Mediamira, Cluj-Napoca, 1999.
300. *Transilvania (1868-1946)*, Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga", Cluj-Napoca, <http://documente.bcuccluj.ro/web/bibdigit/periodice/transilvania/>, 28.07.2013.
301. TREMAIN, David, *Thieves and Vandals*, în *Ten Agents of Deterioration*, Canadian Conservation Institute, <http://www.cci-icc.gc.ca/caringfor-prendresoindes/articles/10agents/chap02-eng.aspx>, 10.06.2013.
302. TUDORAN CIUNGAN, Maria Olimpia, *Uno dei pionieri della museologia Romana d'arte, Theodor Ionescu il responsabile della Galleria d'Arte - Brukenthal 1956 - 1998*, în *Brukenthal. Acta Musei*, II. 2, Sibiu, 2007.

303. TUDORAN, Maria Olimpia, *Pictura lui Franz Neuhauser junior în colecția Muzeului Brukenthal*, în *Studii și comunicări*, Galeria de artă, I, 1, Sibiu, 1978.
304. TURLEA, Stelian, *Ioan Opris: "Monumentele nu sunt nici de stânga, nici de dreapta"*, în *Ziarul Financiar* (Ziarul de Duminică), 10 februarie 2010, <http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/interviu-ioan-opris-monumentele-nu-sunt-nici-de-stanga-nici-de-dreapta-5494239>, 6.07.2013.
305. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, «*Muzeele din Transilvania*» și plagiatul d-lui Coriolan Petranu, în *Convorbiri Literare*, martie 1924.
306. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Colecția Kalinderu*, Minerva, decembrie 1913.
307. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Cultul Trecutului și Muzeele Provinciale*, în *Convorbiri Literare*, mai 1910.
308. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *D-l Dr. Istrati Pro și Contra Muzeului*, în *Convorbiri literare*, iunie 1907.
309. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Muzeografie Românească*, f.e., București, 1936.
310. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Muzeul Brukenthal din Sibiu*, în *Convorbiri Literare*, decembrie 1933.
311. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Muzeul Neamului Românesc. Ce a fost; ce este; ce ar trebui să fie*, Editura "Minerva", Institut de Arte Grafice și Editură, B-dul Academiei, 3. - Edgar Quinet, 4., București, 1909.
312. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Muzeul Nostru Național*, în *Viața românească*, iunie 1906.
313. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Odobescu și Muzeele*, în *Convorbiri Literare*, noiembrie 1907.
314. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Punerea Pietrii Fundamentale a Muzeului Național din București*, Broșură, Editura Minerva, 1912.
315. TZIGARA-SAMURCAȘ, Alexandru, *Rostul Muzeului Nostru Național*, în *Convorbiri literare*, ianuarie 1934.
316. *Venice Charter (1964-2004), 40th Anniversary*, Documentation Centre UNESCO-ICOMOS, <http://www.international.icomos.org/venicecharter2004/index.html>, 18.06.2012.
317. VLĂDOIANU, Georgeta, *Expoziție de artă plastică. Th. Pallady, Gh. Petrașcu, I. Al. Steriadi și N. Tonitza*, în *Drum Nou*, nr. 5586, 1962.
318. VOINA, Delia, *Publicațiile Muzeului în Aer Liber din Dumbrava Sibiului*, în *CIBINIUM 2013*, Editura "ASTRA MUSEUM", Sibiu, 2013.
319. VUIA, Romulus, *Activitatea etnografică și folclorică a lui Nicolae Iorga*, în *Transilvania*, nr. 10, 72, 1941.
320. VULCAN, Iosif, *Poporul român în poezia sa*, în *Transilvania*, nr. 19, 2, 1869.
321. WALLER, Robert, *Assessing and Managing Risks to your Collections*, International Symposium and Workshop on Cultural Property Risk Analysis, Lisbon, 2011.
322. WALLER, Robert, *Conservation Risk Assessment: A Strategy for Managing Resources for Preventive Conservation*, în ROY, A., SMITH, P. (eds.), *Preventive Conservation: Theory, Practice, and Research*, IIC, London, 1994.
323. WALLER, Robert, *Cultural Property Risk Analysis Model. Development and Application to Preventive Conservation at the Canadian Museum of Nature*, Acta Universitatis Gothoburgensis, Göteborg, 2003.
324. WALLER, Robert, *Risk Management Applied to Preventive Conservation*, în ROSE, C. L., HAWKS, C. A., GENOWAYS, H. H. (eds.), *Storage of Natural History Collections: A Preventive Conservation Approach*, Iowa City, 1995.
325. WARD, Philip, *Preface*, în *The Nature of Conservation. A Race Against Time*, Getty Conservation Institute, California, 1986.
326. *What is the average life expectancy of HVAC equipment?*, <http://www.boyersheatingandair.com/faq.htm>, 2.05.2013.
327. YAHYA, Harun, *The Disasters Darwinism Brought to Humanity*, Published: Al-Attique, Canada, 2001.
328. ZACIU, Mircea, *Un centenar: ASTRA*, în *Contemporanul*, nr. 42 (784), 20 octombrie 1961.
329. ZAMBACCAN, Kricor H., *Pagini de Artă*, Editura Casa Școalelor, București, 1943.

Legislație

330. *Decretul Consiliului de Stat nr. 13 din 1975*, publicat în *Buletinul Oficial nr. 15 din 23.01.1975*.
331. *Decretul nr. 46 din 1951 privind organizarea științifică a muzeelor și conservarea monumentelor istorice și artistice*.
332. *Decretul nr. 472 din 1971 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România*, publicat în *Buletinul Oficial nr. 164 din 30.12.1971*.
333. *Decretul nr. 703 din 28.12.1973 privind stabilirea normelor unitare de structură pentru instituțiile cultural-educative*, publicat în *Buletinul Oficial nr. 2 din 4.01.1974*.
334. *HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 1546 din 18.12.2003 pentru aprobarea Normelor de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate*, publicată în *Monitorul Oficial nr. 58 din 23.01.2004*.
335. *HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 28 din 11.01.2001 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii și Cultelor*, publicată în *Monitorul Oficial nr. 35 din 19.01.2001*.
336. *HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 286 din 8.03.2001*, publicată în *Monitorul Oficial nr. 124 din 13.03.2001*.
337. *HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 513 din 26.07.1991 privind trecerea Muzeului Civilizației Populare Tradiționale din subordinea Prefecturii Județului Sibiu în subordinea Ministerului Culturii*, publicată în *Monitorul Oficial nr. 172 din 21.08.1991*.
338. *Legea nr. 182 din 25.10.2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil*, republicată în *Monitorul Oficial nr. 828 din 09.12.2008*.
339. *Legea nr. 311 din 08.07.2003 a muzeelor și a colecțiilor publice*, republicată în *Monitorul Oficial nr. 927 din 15.11.2006*.
340. *Legea nr. 63 din 30.10.1974 privind ocrotirea patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România*, emisă de Marea Adunare Națională, publicată în *Buletinul Oficial nr. 137 din 2.11.1974*.
341. *Legea nr. 64 din 19.12.1969 pentru aprobarea Decretului nr. 724 din 1969 privind protejarea și păstrarea bunurilor de interes național ce reprezintă valori artistice, istorice sau documentare, precum și a unor obiecte conținând metale prețioase și pietre prețioase de valoare deosebită*, publicată în *Buletinul Oficial nr. 148 din 19.12.1969*.

Interviuri

342. AVRAM, Alexandru, *Interviu*, 24.06.2013.
343. BUCȘA, Livia, *Interviu*, 10.09.2013.
344. BUDILEANU, Ioan, *Interviu*, 19.06.2013.
345. COMAN-SIPEANU, Olimpia, *Interviu*, 09.09.2013.
346. DINULESCU, Rodica, *Interviu*, 8.06.2013.
347. GUTTMANN, Márta, *Interviu*, 9.09.2013.
348. TONTEA, Sanda, *Interviu*, 8.06.2013.